

Titel: En Elske-Digt af Kong Harald. Samt et lidet Anhang forestillende Rosenborg-Hauge oplukt.

Citation: "En Elske-Digt af Kong Harald. Samt et lidet Anhang forestillende Rosenborg-Hauge oplukt.", i *Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 14*, J.R. Thiele, 1771, s. 1. Onlineudgave fra Trykkefrihedens Skrifter: https://tekster.kb.dk/text/tfs-texts-1_014-shoot-workid1_014_028.pdf (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Luxdorps samling af trykkefrihedens skrifter 1770-1773: Række 1 bind 14

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Kiøbenhavn 1771.

Trykt og findes tilkiøbs hos Joh. R. Thiele.

En Elske-Digt af Kong Garald.

Samt et lidet Anhang forestillende Rosenborg-Hauge oplukt.

2
3

Barbarer kan ogsaa elske, man finder Kierlighed og Dyder i alle Lande.

Vore Forfædre vare ligesaa artige Folk, og ligesaa ømme som vi. Man maa dog tilstaae, at Hiertet er en Borgere af hvert Land, og at de ømme Følelser vanslegter efter Haanden, som man fører dem langt bort fra Naturen. Sielens Følsomhed ligner en Blomst, som naturligviis fremvoxer. Denne Følsomhed havde de gamle Danske. Galanterie ligner den ikke, da det kan lignedes ved en Blomst,

4

som en utaalmodig Blomster-Kiender ved nogle Kunstgreeb, før Tiden faaer til at springe ud. Vort Galanterie, (thi vi har alle noget lidet deraf, naar man ved denne Talemaade vil forstaae Lyst at behage,) frembringer al det Onde, som vi klage over: de belykkede Elskeres Ubestandighed, og Smaa-Herrens Uforsigtighed, naar han er en Smule veldannet. Kierlighed burde ikke være andet end en Handel med Følelserne. Vi gjør den til en forfængelig Seiervindings-Tegn. Lad os mindre sigte efter at behage, saa skal vi behage meget mere.

Vi skal vinde dobbelt ved dette uskyldige Konstgreb. Vi skal gjøre os mindre Umage i Forveien, og vi skal bringe vore Seiervindinger videre.

De gamle danske Fruentimmer fik aldrig Leilighed til at klage over deres Favoriters Letsindighed, efterdi de gav disse Leilighed til at klage over deres Grumhed.

I Steden for at vi gjøre os Umage for at afkorte Romanen, saa bragte de den

5

indtil den tolvte Tome, uden at blive tret. De skulde ikke have eftergivet en eeneste Formalitet. I de Tider var Galanterie et alvorlig Studium. Nu omstunder er det kuns en flygtig Fornøjelse. I forrige Tider betalte man den mindste Gunst med evige Tienester. Nu belønner man den mindste Tieneste med Millioner Yndest. Nu omstunder er Klædedragten, Rangen og Rigdom de Veie, hvor igiennem vi gaae til Hjerternes Regiering.

I gamle Dage raadte Enfoldighed, Ærbarhed og Skiønhed allene for denne kiere Regiering. En Dame behagede da altid mere end hun tænkte, og ofte mere end hun vilde. Bregner var hendes Natbord; hendes Speil var noget klart og reent Vand. Roser og Violer vare hendes skiønneste Smykker. Hendes Yndigheder laante ingen anden Glands, end den Naturen gav, eller en Kunst der var ligesaa simpel som den.

Er man ikke vis paa at behage med dette? og vil man undres over, uden dette, ikke længe at kunde behage?

6

Vores Smukke havde mere Emsindtlig-Hed og Høimodighed end vi har. Mandfolkene vidste at sætte den rette Priis paa deres rare Sukke; nu omstunder foragter de dem, fordi vi omgaaes for ødsel dermed.

Kong Harald, denne berømmelige Seierherre, blev forelsket i en ung Pige, som betalte ham med Strængthed.

Her er nogle Stykker af et Elske-Digt, som han gjorde i denne Anledning; vel ønskede jeg gjerne at oversætte dem paa Vers, men jeg bær for megen Høiagtelse for en Konges, især for en Celadons Konges Vers:

"Mine Skibe havde bragt mig til Sicilien, der skinte min Høihed og min Herlighed. Jeg fik en elskværdig Brunette at see. O, I Guder! hvor saarede hun ikke mit Hierte, da jeg kom hende nær! Hendes Øiekast stak mit Hierte i Brand. Jeg blev lutter Følelse. Da jeg havde seet hende, tænkte jeg at jeg hidindtil ikke havde levet. Jeg tænkte hele Dagen paa hende. Denne søde Tanke forlod mig ikke om Natten. Men

7

tabte jeg end min Søvn der over, saa fortrød

jeg det dog ikke, skjønt Dag og Nat var for mig som to Aarhundrede. Hvad større Beviis paa Kierlighed!"

(* Brunette midlertid ved Flugten mig

foragter."

"Dagen efter da Oceannet igien havde givet Jorden sin Fakkell, stille jeg igjen mine Tropper i Orden til Strid. Fienderne vare større i Tallet, men vi større i Mod. Slaget var skarp og blodigt. Jeg bød den fiendtlige Konge ud i en Tvee-Kamp, af Frygt for at mine Undersaatter ikke røvede mig Æren for Seieren. Jeg vovede mit Liv; men af hvad Betydenhed er vel vores Liv, naar man elsker og ikke elskes igjen? Og hvad Ære er det vel at vinde, naar man endog er ligegyldig over Seieren. Min Rival

falt død ned for mine Fødder. Jeg fløi

(* Dette er Omqvædet. I Originalen hedder det: POLÆTRGERDR IGORDVM GOLLHRINGS VID MER SKOLLA.

8

hen min Herskerinde i Møde. Jeg leveerte

hende mit Hierte og hans Hoved."

"Brunette midlerkid ved Flugten mig foragter."

"Kan jeg aldrig smigre mig med en øm Gienkierlighed? Vil hun altid blive ufølsom? Er jeg bestemt til evige Pinsler? Skal jeg altid være min Fangnes Fange?"

Skal mit Hiertes Ild aldrig smelte hendes Hiertes Iis? Skal den Dag aldrig komme, da jeg i hendes Arme kan drikke mig drukken af de sødste Lyster, og belønnes for mine Møier, ved de ømmeste Caresser. Maaskee

hendes Dine kiender en anden Elskere. Ak! du grumme Iver-Syge! er jeg ikke ulykkelig nok, uden at du skal komme og plage mig? Ubillige Mistanker! ingen Dødelig er lykkeligere end jeg. Hvis der var nogen som Kierlighed maatte have giennemboret med sin Dolk, vilde jeg strax igiennemstikke ham med mit Kastespyd. Min Herskerinde er frie for Sinds-Lidelser. Hendes Hierte er ikke indtaget. Ingen har endnu kundet finde Veien dertil."

9

"Brunette midlertid med Flugten mig foragter."

"O! alle I, mine Undersaatter! kaster ikke eders Øine paa hende, hvis I vil beholde eders Forstand. Bliver kloge ved eders Konges Exempel, Ulykke og Daarlighed! gaaer langt bort fra det Dyb, hvorudi jeg er faldet. Hendes Syn har gjort mig til den Ulyksaligste iblant de Dødelige. — Jeg er Konge, jeg er Fremmed, jeg er Seierherre, jeg er oprigtig Elskere."

"Brunette midlertid ved Flugten mig foragter."

"Jeg har ved Storm indtaget saa mange Pladser, skal jeg da her finde for mig en uindtagelig Fæstning? Naar fandt man Fruentimmerne at imodstaae med en uovervindelig Haardnakkenhed? Er Glandsen af min Krone ikke i Stand til at forblinde? — Kom, min Hierte! jeg vil sætte dig paa: min Throne. Jeg vil herefter regiere allene under din Anførsel, og det vil fornøie mig mere at bære Navn af din Slave, end

10

at kaldes Verdens Herre. — Hvor mange Kongelige Døttre vil ikke misunde dig din Lykke! Fant nogen Sinde en Erobrere Grumme for sig?"

"Mon jeg fortienner ei, at man mig ret

betragter?"

Brunette midlertid ved Flugten mig

foragter."

"Hun er ikke ærgierrig. Jeg er vis paa, i det mindste, at hvis hun nogen Sinde elsker mig, saa er det Kierlighed allene, som har gjort dette Mirakel for min Skyld. Jeg har viist hende Kongen, lad os nu Viise hende Manden. Maaskee hun vil blive mere følsom. Tie du stille, Ærbarhed! og du Kierlighed! siig hende med denne indtagelige Røst, som veed saa vel at overtale, siig hende, at Harald er lige saa brav Soldat, som stor Kapitain, at han med Kunst og Nethed rider en modig og springende Krigs-Hest, at han kiender alle en Hiortes Snedigheder, at han kan svømme saa fuldkommen vel, som nogen, at han løber med Færdighed og Hurtighed, at han

11

kaster et Spyd med den netteste Vished, at han har et deiligt Haar, at hans Talje er net og frit, at hans Ansigt ikke skulle mangle Yndigheder, hvis hans brændende Kierlighed ikke havde udslettet Glandsen og Deiligheden i hans Farve, og glem ikke at legge dette til, at han har kundet læst af hans Hof-Damers forliebte Øine det Indtryk som hans Egenskaber gjør hos dem. Pryd mig, mal mig mere elskværdig end jeg er. Det er mig ligegyldigt, hvorfor jeg er elsket, naar kuns jeg er elsket. — — — Mit Bud forretter trofast sit Ærende.

Brunette midlertid ved Flugten mig foragter."

"O Skiebne! vil du udtømme paa mig dine strænge Plager, efter at Lykken har overøst mig med sin Gunst? Efterdi hverken Kongen eller Manden kan behage, saa lad os Viise hende Elskeren."

"Min deilige Venus! betragt mig som en Hyrde! Jeg er ømmere end han, skal jeg da være mindre lykkelig end han? Hvor-

12

for kan du ikke see hvad der gaaer for sig i mit Hierte? Hvorfor kan jeg ikke antænde dig med en Deel af den Ild, som fortærer mig? Jeg forlanger ikke, at du skal opofre mig din Dyd; min Kierlighed trænger ikke til at næres af dine Gunst-Beviisninger; nei, jeg forlanger kuns en Følelse. Jeg afnøder dig ikke, at tilstæde mig en Kys, omendskiønt det vilde være meget behagelig for min Aand, at omvanke paa dine Koral-Læber, og for mine Læber at modtage din Aand. Nei, jeg forlanger kuns et ømt øiekast."

"Jeg forlanger ikke just, at du vil give mine Hænder Frihed til vellystigen at forvilde sig i din Barm. Det er nok, at mine Lyster løber vild, og fordeeler sig imellem disse to smaa Bierge, som skiuler sig for mig bag et fint men modbydelig Dække, som de forgieves støder bort fra sig."

"Nei, jeg forlanger kuns af dig et Suk. Jeg vil ikke begiere den Gunst af dig, at døe i dine Arme; jeg forlanger kuns den Godhed, at ende mit Liv for dine Fødder. —

13

O! er nogen Lyksalighed saa stor som min! I Guder! misunde I mig den ikke?

Brunette bliver god; begynder mig at lide."

Man tillade mig at gjøre nogle Betragtninger over dette lidet Poem 3: Digt:

1). Kan man bevise derved, at den delicate

Fornemmelse er en Muse, som allene overgaaer alle Muserne paa Parnasset, og at Poesien er meget smukkere, naar den er en Datter af Naturen end naar den er en Datter af Kunsten.

2). Vores Forfædre vare i det minste lige saa

gode Poeter som Grækerne eller Latinerne. Jeg har læst Theocritus og Virgilius i gode franske og tyske Oversættelser, men jeg har ikke fundet noget der, som overgik den Piece, jeg her har anført, hvoraf jeg ikkuns paa en gandske ufuldkommen Maade har anført Skiønhederne. — Deraf kom-

14

mer det, at de franske smukke Geister fordre, at de nordiske Lande ere for kolde for Muserne; men de ere i en ynkelig og latterlig forudfattet Dom.

3). Vi bør stræbe, at til intet gjøre den Bebreidelse, som de fremmede gjør os, at vi ikke ere i Stand til at udføre et sindrig Verk. Hvad hielper det, at vi her vilde forestille os? Vi har meget faae Piece som fortiene at

bære Navn af Smag, som kan sættes i Ligning med anførte gamle Elegie, der er sammensat af en Konge, som levede i et Aarhundrede, man kan kalde Barbariet selv.

4). Man finder i Kong Haralds Elske-Digt et Træk, som man ikke faaer at see mere i de gamle Poesier. — Nu omstunder glider en Poet gesvint over sine Pinsler, og udstrækker sig vidtløftig over Nydelsen. Vor Poet taler ikke et eneste Ord derom. Han anbringer kuns to Vers, for at lade Folk mærke hans Lyksalighed, efter at han havde opofret en heel Deel paa at legge sine Pinsler for Dagen, og man maa iagttage, at

15

disse to Vers behøvedes, hvis Verket ellers skulde være fuldkommen, hvilket hidindtil havde alt for meget bevæget Læseren, saa at den nok kunde taale, at blive draget af denne Melankolie.

De Fornemmelser, som Naturen indblæser det ene Kiøn til det andel, ere vist nok meget levende.

Lad os indbilde os, at disse Fornemmelser, som vi til Dels qvæler, ikke syntes levende nok hos de gamle Danske. De havde optænkt et Paradiis, kaldet Walhalla, hvor man skulde være meer eller mindre lyksalige, eftersom man havde meer eller mindre elsket her paa Jorden. Det kan man kalde at raffinere Fornemmelserne.

Mon Mahomet ikke har laant af os hans vellystige Paradiis. Denne Indbildning befolkede Staten, holdt den voldsomme, den kaagende Ungdom inden Dyden Grændser, vedligeholdte Eenigheden i Familierne, forekom Ubestandighed, dæmpede Sinds-Lidelsernes Hæftighed, betog Mændene

16

al Anledning til Frygt, saa at, naar de gave sig under Martis Fune, frygtede de ikke for, naar de kom tilbage fra Krigen, at finde sig igien under Acteons Fane.

Jeg beder Fruentimmer-Læserne om Forladelse, hvis jeg maaskee har talt for meget om Ømhed, Gemyts-Høide og Dyd, hvilke tre Egenskaber ere ikke meget gangbare i vore Tider, da vi har saa meget at gjøre, at vi ikke kan faae Tid til at huske paa, at der er Dyd og Ømhed, en ædel Højhed og en tækkelig Omhed til. Hvor megen Tid berøver ikke den kiere Klædedragt os? Vores Elske-System er ikke just som de gamle danske Fruentimmers.

De elskede mere inderlig, vi elsker mere uderlig, deres Hierte havde mere Deel i de Fornemmelser de følte og indblæste; vores Klæder spiller alle Hoved-Rullerne hos os, og den saa at sige blotte Kierlighed er forjaget fra os.

Hvad mon Forfængelighed siger hertil?

17

O! hvor den leer! hvor den er fornøiet! hvor den triumpherer! — — Men Fornuften? — den stakkels Fornuft! — den græder! — den har ikke et Ord at sige!

Men kan man ikke gjøre vores Forsvar, ved at sige: Mandfolkenes Sindelaug er Fruentimmernes Barometer.

De første blive de sidste værd,

saa skal de sidste blive der de kan være. Og Natur og Fornuft skal søge Sælskab sammen.

18

Anhang

forestillende Rosenborg-Hauge oplukt.

Mine Læsere

og Læserinder!

Er det tilladt og anstændigt at læse i Kongens-Hauge?

Dette Spørsmaal kan tage imod mange Besvarelser. vil anføre nogle meest upartiske:

19

Det er unægteligt, og af den største Hob vist vil biefaldes, at af Sommer-Fornøielser, kan ingen lignedes ved denne: at

spadsere. —

Maiestetens Øie, der altid er aabent over sine Undersaatters Velgaaende og Nytte, seer ogsaa naadigt til for dem, at deres Sundhed og Fornøjelse kan vedligeholdes.

Træder vel nogen ind i Rosenborg-Hauge, uden at tænke paa den store og naadige

Christian!

En Kiendere af sunde og sande Fornøjelser, bekendt med de Yndigheder der er til i Naturens Rige, deeler sine glade Fornemmelser og nyttige Tanker imellem vor vigtige Christian og den vittige Natur, hver Gang han er tilstæde i Haven, som en Veltænkende Tilskuere ved de adskillige og afvexlende Optrin, som møder der hans agtsomme Øie,

Det er hverken velmalede Vifter, engelske Hatte af de kielneste Slags, eller

20

mavre Samtaler, som gjør hans Aand opmærksom. — Nei, vel sant! alt dette kan være meget artigt for en Liebhaber af det Smaa; men for Kiendere af vigtigere Ting end nogle Stykker Papiir, künftigen lagt i Folder, et Hoved-Skiul, forflyttet fra et Mandfolke-Hoved hen paa et Fruentimmer-Hoved, eller nogle Talemaader, avlede for tidligen i en varm Hierne, og sluppen for hurtig ud igiennem det lille slibrige Hul, som Fornuften har saa megen Umage med at stoppe til visse Tider og paa visse Steder, laaner hverken sine Øine eller Ørne til den Side, hvor disse arrige Syner forefalder, og hvor denne gesvindte Allarm reiser

sig.

Han tænker vel, og tier der,

Hvor Giækken nær ved Tanken er.

Det er just nogle af saadanne Kiendere, som gierne vilde gjøre deres til, at fornøje de iblant de i Kongens Hauge spadserende Mandfolk og Fruentimmer, som ikke undseeer sig ved, endog i Hauger, at benytte sig af den virkeligste Tidsfordriv, som er Læsning.

21

Det vil ikke blive vanskeligt, at besvare det forbenævnte Spørsmaal, om det er

tilladt og anstændigt at læse i Kongens Hauge, naar det vil blive Fruentimmernes Villie,

Mandfolkenes Føielighed er man upaatvivlelig vis paa i dette Stykke, de vil hverken lee af dem, kiere Fruentimmer, eller de Blade, de kan see i deres Haand, naar det bliver en almindelig Maade, at læse i Haugen.

I Førstningen vil vel Stadens Smaa-Herrer standse og lee, frygte og skiælve, naar de faaer dem at see læsende, i Steden for leende eller snakkende. Disse Slags Skabninger vil standse, og uden Tvivl tænke: Vil man nu bilde os ind, at Læse-Lysten har taget Overhaand?

De vil lee, og uden Tvivl tænke: Vil

man nu forgifte sine angemomme Spadsere-Timer med den ækle Sag at læse?

22

De vil frygte og skielve, og uden Tvil tænke: Skal vi nu ikke længere sættes i Arbeide, enten med at bære Vifterne, eller med at faae nogle smaa Slag over Fingrene for vor Næsvished, eller fortælle Fruentimmerne, hvad der ligger os paa Hiertet? — Nu vil vi vist blive nogle ret unyttige omvandrende Statuer, som vil savne mangt et artigt, kielent og vittigt Øiekast. — Vi vil hævne os paa alle Vifter og Bøger og F-

Saaledes seer man ikke at formindske deres Fornøielser i Haugen, kiere Fruentimmer! men meget mere er vores Agt, at formeere dem, ved ugentlig at opvarte dem med nogle Blade, hvorudi man vil ikke forsømme det skiemtende og fornøiende, — naar det kan skee, uden at fornærme Velanstændigheden eller Sædelæren.

23

Kiere Fruentimmer!

De behager nu kuns at sige et Ord: Ja eller Nei! saa skal man strax føie Anstalt i Haugen at opvarte Dem med disse Blade.

